

Vereniging
van
Schooldecanen en
Loopbaanbegeleiders

NVSNVL
De vereniging voor alle
begeleiders in het vo en mbo

Visie op LoopbaanOntwikkeling en -Begeleiding (LOB)

Aanleiding

In 2018 starten negen ontwikkelteams van leraren en schoolleiders uit het po en vo om toe te werken naar een nieuw curriculum. Dit curriculum moet antwoord geven op de vraag: wat hebben onze leerlingen nodig om uit te groeien tot volwassenen die hun steentje bijdragen aan de samenleving, economisch zelfstandig zijn én met zelfvertrouwen in het leven staan?¹

Hoewel de Tweede Kamer heeft besloten af te zien van een ontwikkelteam voor persoonsvorming, vormt persoonsontwikkeling de basis van het onderwijs, vanaf de basisschool tot en met het beroepsonderwijs en hoger onderwijs. Onze kinderen leven en leren op weg naar een toekomst die onzeker is. Het is een belangrijke taak van het onderwijs bij te dragen aan het proces van persoonsontwikkeling waarin kinderen en jongeren op zoek gaan naar wie zij zijn en willen zijn in een dynamische wereld. Persoonsontwikkeling vraagt leren reflecteren op wie je bent en wie je wil zijn in de context van je omgeving en vanuit zelfvertrouwen. LoopbaanOntwikkeling en –Begeleiding (LOB) is daarbij van cruciaal belang.

Een goede invulling van LOB draagt niet alleen bij aan de persoonsontwikkeling van onze leerlingen, maar voorkomt ook schooluitval en het onnodig switchen van opleiding, het vermindert kansenongelijkheid en levert een bijdrage aan het ontwikkelen van 21e eeuwse vaardigheden.

Inleiding

In dit document geven de VvSL en de NVS-NVL hun gezamenlijke visie op LOB. We willen bereiken dat LOB een onderdeel wordt van alle bouwstenen (en eindtermen) van elk leergebied en zo een geïntegreerd onderdeel wordt van het toekomstig funderend onderwijs. LOB is geen apart vak, maar vormt de **lijm** tussen de verschillende leergebieden. Hoe meer samenhang er is tussen de verschillende leergebieden, hoe beter dit werkt voor de persoonsontwikkeling van de leerling.

We eindigen onze visie met enkele concrete vragen die de ontwikkelteams kunnen helpen bij het integreren van LOB in de bouwstenen van hun leergebied.

¹ www.curriculum.nu/waarom/

Visie

Het ontwikkelen van het zelfbeeld en de oriëntatie op de toekomst is een voortdurend proces dat al op heel jonge leeftijd start. Het is dus belangrijk om een doorlopende lijn te ontwikkelen in loopbaanontwikkeling, startend in het primair onderwijs en doorlopend in het vo en naar het vervolgonderwijs. Ook daarna zal dit proces niet stoppen. Iedereen zal zijn hele leven zijn eigen levensloopbaan² vorm moeten geven.

Het doel van LOB is dat de leerling:

1. De vijf loopbaancompetenties leert toepassen.
2. In dialoog leert reflecteren op ervaringen die hij daarmee binnen en buiten de school opdoet.
3. Op die manier sturing leert geven aan de eigen loopbaan.

Toelichting

1. De vijf loopbaancompetenties³ zijn:

- Kwaliteitenreflectie Wie ben ik, wat kan ik?
- Motievenreflectie Wat wil ik, wat drijft mij?
- Werkexploratie Welk soort werk past bij mij?
- Loopbaansturing Wat wil ik worden?
- Netwerken Wie kan mij daarbij helpen?

2. Loopbaangesprek op basis van ervaring

Voor het ontwikkelen van loopbaancompetenties zijn gesprekken met anderen (binnen en buiten de school zoals leraren, ouders, mentoren, decaan, praktijkbegeleiders, klasgenoten) nodig. Een loopbaangesprek heeft een concrete ervaring binnen of buiten de school als vertrekpunt. Hierbij kan gedacht worden aan (snuffel)stages, bezoeken van open dagen, deelnemen aan meeloopdagen, proefstuderende, bijbaantjes, vrijwilligerswerk en praktijkopdrachten⁴. In een loopbaangesprek wordt aan de leerling ruimte gegeven om het loopbaanverhaal (met gedachten en gevoelens) te vertellen. De 'ander' helpt de leerling bij dit verhaal door de juiste vragen te stellen. Dit voegt inzichten toe aan het beeld dat een leerling heeft van zichzelf, van opleidingen en/of werkveld en zijn eigen netwerk. Een goed LOB-gesprek leidt altijd tot een concrete vervolgstap.

² Ten behoeve van de leesbaarheid wordt in de rest van dit stuk hiervoor de term *loopbaan* gebruikt.

³ Kuijpers (2005).

⁴ Dit zijn slechts voorbeelden uit de lange lijst van mogelijke LOB-activiteiten en LOB-ervaringen.

Figuur 1. Voorbeeld van hoe een goed reflectiegesprek kan verlopen.⁵

3. Loopbaansturing

Een leerling moet voortdurend keuzes maken waarbij er een balans wordt nagestreefd tussen ideaal en realiteit en tussen gevoel en verstand. Belangrijk hierbij is dat de leerling steeds een keuze maakt die op dat moment het beste bij hem of haar past, ongeacht de soort keuze⁶. Als de leerling voldoende handvatten heeft om zijn loopbaan sturing te geven, kan hij die immers te allen tijde bijsturen.

Voorwaarden voor het sturing kunnen geven aan de eigen **loopbaan** zijn:

- Autonomie van de leerling: de leerling is eigenaar van zijn loopbaanontwikkeling. De leraar begeleidt hem daarbij.
- Actieve betrokkenheid van de ouders/verzorgers en iedereen binnen de school.
- Binding met de maatschappij en het vervolgonderwijs en/of het arbeidsveld.

Het is aan de school om een omgeving te creëren waarin de leerling voluit aan (de keuzes voor) zijn loopbaan kan werken. Daarbij is een goede samenwerking tussen het primair en voortgezet onderwijs en tussen het voortgezet en vervolgonderwijs (mbo, hbo en wo) van groot belang.

⁵ KPC Groep

⁶ Keuze in schoolsoort, type school, profielkeuze, studiekeuze, beroepskeuze, enzovoort.

Vragen voor ontwikkelteams

Vragen die het ontwikkelteam kunnen helpen bij het integreren van LOB in de bouwstenen van het leergebied:

1. Hoe komen de vijf loopbaancompetenties tot uitdrukking in de bouwstenen van het leergebied?
2. Hoe komt de autonomie van de leerling tot uitdrukking in de bouwstenen van het leergebied?
3. Hoe kunnen binnen het leergebied voor de loopbaanontwikkeling betekenisvolle ervaringen worden opgedaan in het eigen onderwijs, het vervolgonderwijs en op de arbeidsmarkt? Hoe zien die activiteiten eruit?
4. Hoe vinden loopbaangesprekken plaats binnen het leergebied?
5. Wat hebben leraren, mentoren, decanen en schoolleiding nodig om goede begeleiding te kunnen bieden bij de loopbaanontwikkeling van de leerling?

Tot slot

Wij hopen met dit visiestuk aan elk ontwikkelteam handvatten te bieden voor het integreren van LOB in de bouwstenen van hun leergebied. Wij zijn graag bereid vragen te beantwoorden, toelichting te geven of anderszins ondersteuning te bieden bij de werkzaamheden van de ontwikkelteams.

Hiervoor kan contact worden opgenomen met Marc Drenth (projectleider 'LOB in curriculum.nu' namens VvSL & NVS-NVL) via: m.drenth@nvs-nvl.nl / 06-27065821.

Breda, 5 januari 2018

Minette van den Bemd, voorzitter VvSL
Tessa Leonhard, directeur NVS-NVL

Referenties:

Kuijpers, M. (2005). *Breng beweging in je loopbaan. Vijf competenties voor waardevol werk*. Den Haag: Sdu Uitgevers bv.

Handboek voor loopbaanreflectie, groeidocument. Versie 1, november 2017. Zie: [link](#)

Kamerbrief over Loopbaanoriëntatie en –begeleiding. Zie: [link](#)

Ambitie/kwaliteitsagenda LOB voor het Voortgezet Onderwijs. Zie: [link](#)

Raamwerk voor loopbaanbegeleiding jongeren. Zie: [link](#)

Relevante links:

www.vvsl.nl

www.nvs-nvl.nl

www.expertisepuntlob.nl

www.kpcgroep.nl/media/1111/lob-spiekbriefje.pdf